

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : E-14399437-622.02-2214856

25/11/2021

Konu: GÖRÜŞ (İş Makinası Kullanıcıları Hk.)

..... BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞINA
(Su ve Kanal İdaresi Genel Müdürlüğü)

İlgi : a) İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğünün 05.11.2021 tarihli ve E-20153969-1015147-(64077)-2021110411122408010 sayılı yazısı.

b) Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğünün 03.11.2021 tarihli ve E-32501511-410.02-36152065 sayılı yazısı.

c) 21.10.2021 tarihli ve E-14399437-622.02-2039984 sayılı yazımız.

ç) 15.10.2021 tarihli ve 32105 sayılı yazımız.

İlgi (ç) yazı ile 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ve ilgili diğer yasal düzenlemelere göre “B”, “C”, “D” veya “E” sınıfı sürücü belgelerine sahip kişilerin iş makinası operatörlük belgesine sahip olmaları halinde, isteğe bağlı olarak iş makinası kullanma belgelerini sürücü belgelerine “G” sınıfı olarak işletebildiği, bununla birlikte kullandıkları iş makinasının karayoluna çıkabilmesi için ise söz konusu operatörlük belgesinin mutlak surette sürücü belgesine işletilmiş olması gerektiği, bu kapsamda;

1. Operatörlük belgesinin ehliyetine işlenmiş kişinin/çalışanın ehliyetine geçici olarak el konulması halinde (trafik zabıtası veya yetkililerce kanunda ve yönetmelikte belirtilen hallerde araçla ilgili belgelerin alınması) kişinin/çalışanın trafiğe çıkamayacağı kesin olmakla birlikte söz konusu kişiye trafiğe çıkmasına müsaade etmeden meskûn mahallerin dışındaki şantiyelerde (örneğin ekskavatör vb. paletli veya madeni tekerlekli iş makinelerine) kazı vb. işlerde operatörlük yaptırılmasının uygun olup olmayacağı,

2. Mevzuata uygun olarak alınmış operatörlük belgesinin ehliyetine işlenmemiş kişinin/çalışanın trafiğe çıkamayacağı kesin olmakla birlikte söz konusu kişiye trafiğe çıkmasına müsaade etmeden, kullanacağı iş makinasını kamyon ya da treyler ile sevk ederek meskûn mahallerin dışındaki şantiyelerde (örneğin beko loder vb. lastik tekerlekli iş makineleri) kazı vb. işlerde operatörlük yaptırılmasının uygun olup olmayacağı konularında olası iş kazalarında çalışan ve çalıştıran açısından telafisi zor idari ve hukuki yaptırımlarla karşılaşmamak için yapılması gereken iş ve işlemler ile ilgili Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Bilindiği üzere 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun “Tanımlar” başlıklı 3 üncü maddesinde “*Bu Kanunda kullanılan terimlerin tanımları aşağıda gösterilmiştir.*

...
Karayolu: Trafik için, kamunun yararlanmasına açık olan arazi şeridi, köprüler ve alanlardır.

...” hükmü,

“Sürücü belgesi alma zorunluluğu” başlıklı 36 ncı maddesinde “*Motorlu araçların, sürücü belgesi sahibi olmayan kişiler tarafından karayollarında sürülmesi ve sürülmesine izin verilmesi yasaktır.*

Araçlar, Yönetmelikte sınıfları belirtilen sürücü belgelerine sahip sürücüler ile çok taraflı anlaşmalara göre sürücü belgesi bulunan veya geçerli uluslararası sürücü belgesi olan kişilerce sürülebilir.

Buna göre;

a) Sürücü belgesi olmayanların,

b) Mahkemelerce veya Cumhuriyet savcılıklarınca ya da bu Kanunda belirtilen yetkililerce sürücü belgesi geçici olarak ya da tedbiren geri alınanların,

c) Sürücü belgesi iptal edilenlerin,

araç kullanarak trafiğe çıktıklarının tespiti hâlinde, bu kişilere 1.407 Türk Lirası idari para cezası verilir. Ayrıca, aracın sürücü belgesiz kişilerce sürülmesine izin veren araç sahibine de tescil plakası üzerinden aynı miktarda idari para cezası verilir.” hükmü,

“İşleten ve araç işleticisinin bağlı olduğu teşebbüs sahibinin hukuki sorumluluğu” başlıklı 85 inci maddesinde “**Bir motorlu aracın işletilmesi bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına yahut bir şeyin zarara uğramasına sebep olursa, motorlu aracın bir teşebbüsün unvanı veya işletme adı altında veya bu teşebbüs tarafından kesilen biletle işletilmesi halinde, motorlu aracın işleteni ve bağlı olduğu teşebbüsün sahibi, doğan zarardan müştereken ve müteselsilen sorumlu olurlar.**

(Ek: 17/10/1996-4199/28 md.) Motorlu araç ölüme veya yaralanmaya sebebiyet vermiş ise, kazaya karışan aracın başkalarına devir ve temlik veya üzerinde bir hak tesisini önlemek amacıyla olaya el koyan Cumhuriyet Savcılıklarınca, aracın tescilli olduğu tescil kuruluşuna trafik kaydı üzerine şerh düşülmesi için talimat verilir. Kaza anı ile Cumhuriyet Savcılığınca trafik kaydı üzerine şerh düşülmesi arasında geçen süreler içinde kötü niyetle yapılan araç tescilleri hükümsüz sayılır. Şerhin konulduğu tarihten itibaren bir ay içerisinde, şerhin kaldırıldığına veya devamına ilişkin mahkeme kararı ibraz edilmediği takdirde bu şerh hükümsüz sayılır.

İşletilme halinde olmayan bir motorlu aracın sebep olduğu trafik kazasından dolayı işletenin sorumlu tutulabilmesi için, zarar görenin, kazanın oluşumunda işleten veya eylemlerinden sorumlu tutulduğu kişilere ilişkin bir kusurun varlığını veya araçtaki bozukluğun kazaya sebep olduğunu ispat etmesi gerekir.

(Değişik: 17/10/1996-4199/28 md.) İşleten ve araç işleticisi teşebbüs sahibi, hakimın takdirine göre kendi aracının katıldığı bir kazadan sonra yapılan yardım çalışmalarından dolayı yardım edenin maruz kaldığı zarardan da sorumlu tutulabilir. Ancak, bu durumda işletici teşebbüs sahibinin sorumlu kılınabilmesi için kazadan kendisinin sorumlu olması veya yardımın doğrudan doğruya kendisine veya araçta bulunanlara yahut kazaya taraf olan üçüncü kişilere yapılması gerekir.

(Değişik: 17/10/1996-4199/28 md.) İşleten ve araç işleticisi teşebbüsün sahibi, aracın sürücüsünün veya aracın kullanılmasına katılan yardımcı kişilerin kusurundan kendi kusuru gibi sorumludur.” hükmü,

Araçların Satış, Devir ve Tescil Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Yönetmeliğin “İş makinelerinin tescili ile tescil plakaları” başlıklı 20 nci maddesinde “(1) İş makinelerinin tescil işlemleri aşağıdaki esaslara göre yapılır:

a) Resmi kuruluşlara ait iş makineleri;

1) Kamu kurum ve kuruluşlarına ait olan iş makinelerinin tescil işlemleri ait olduğu kurum veya kuruluşun ilgili birimlerinde yapılır ve her makine için ayrı ayrı iş makinası tescil belgesi (Ek-1) düzenlenir.

2) Tescil işlemlerinin aynı kuruluşa ait ayrı ayrı birimlerde yapılması halinde tescile ait bilgiler kurum veya kuruluşun merkez tescil biriminde toplanır ve makinelerin cinslerine göre ayrı ayrı kayıtları tutulur.

3) Bu araçlarla karayoluna çıkılmasının gerekli olduğu hallerde, tescilini yapan kuruluşça iş makinası tescil belgesinin trafiğe çıkış iznine ait bölüm doldurularak tasdik edilir.

4) Bu şekilde karayoluna çıkacak araçların zorunlu mali sorumluluk sigortası yaptırmış olmaları zorunludur.

b) Özel veya tüzel kişilere ait olan iş makinelerinin işletme amacıyla veya ilgisine göre bu Yönetmeliğin 9 uncu maddesinde belirtilen kuruluşlarca tescilleri araç sahibinin başvurusu üzerine iş makinası türünden araçların tescil defterine (EK-1/A) işlenmek suretiyle yapılır ve Maliye Bakanlığınca bastırılan iş makinası tescil belgesi tanzim edilerek verilir.

1) Araç sahipleri, iş makinesinin tanıtım özelliklerini gösteren teknik belgeyi veya araca ait teknik bilgileri içeren bir belgeyi sahiplik belgesi ile birlikte ibraz etmek zorundadır.

2) Bu iş makinesinin karayollarında sürülmesi, tescil belgesine ekli trafiğe çıkış izin belgesinin tescili yapan kuruluşça tasdik edilerek iş makinesi sahibine verilmesi ile mümkündür.

3) Trafiğe çıkış izni verilirken iş makinesinin zorunlu mali sorumluluk sigortasının yapılmış olması ve Karayolları Genel Müdürlüğünden özel izin alınması zorunludur.” hükmü,

İş Makineleri Sürücü Eğitim Kursları ile İlgili Yönergenin “ G sınıfı sürücü belgesi verilmeyen iş makineleri” başlıklı 20 nci maddesinde “(1) Karayolları yapısına zarar verecek durumda olmaları sebebi ile veya karayolunda kullanılmayan;

a) Her türlü paletli veya madeni tekerlekli iş makinelerine,

b) Keçi ayağı, tırnaklı, bandajları ve benzeri iş makinelerine,

(2) Karayoluna çıkmayan veya karayolunda kullanılmayan liman vinçleri, diğer vinçler, hava limanlarındaki araçlar gibi araçları kullanacaklara “G” sınıfı sürücü belgesi verilemez.” hükmü bulunmaktadır.

Konu ile ilgili Emniyet Genel Müdürlüğünün ilgi (a) da kayıtlı yazısında “...

Bu kapsamda, operatörlük belgesini "G" sınıfı sürücü belgesine dönüştürenler ile "G" sınıfı sürücü belgesine dönüştürülmeyen operatörlük belgesi sahiplerinin sürücü belgelerinin geçici olarak geri alınmış olması halinde, bu sürücülerin karayolunda iş makinesi kullanmaları halinde meydana gelebilecek trafik kazalarında 2918 sayılı Kanun'un 85'inci maddesi kapsamında sürücü ve idarenin müteselsilen sorumlu olacağı, karayolu dışında meydana gelecek kazalar 2918 sayılı Kanun kapsamında yer almadığından genel mevzuat hükümlerine göre değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

...” denilmiş olup Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğünün ilgi (b) de kayıtlı yazısında da “...

1. Operatörlük belgesi sürücü belgesine islenmiş kişinin/çalışanın sürücü belgesine geçici olarak el konulması durumunda, elinde bulunan iş makinesi sertifikasına uygun paletli/lastik tekerlekli iş makinesini, trafiğe çıkmadan meskûn mahallerin dışındaki şantiyelerde kullanabileceği,

2. Operatörlük belgesi sürücü belgesine islenmemiş kişinin/çalışanın mevcut iş makinesi sertifikasına uygun paletli/lastik tekerlekli iş makinesini, trafiğe çıkmadan meskûn mahallerin dışındaki şantiyelerde kullanabileceği,

...” belirtilmiştir.

Yukarıda belirtilen hükümlerin değerlendirilmesinde; operatörlük belgesini "G" sınıfı sürücü belgesine dönüştürenler ile "G" sınıfı sürücü belgesine dönüştürülmeyen operatörlük belgesi sahiplerinin sürücü belgelerinin geçici olarak geri alındığı ve bu hal üzerine sürücünün karayoluna çıktığında meydana gelebilecek trafik kazalarında 2918 sayılı Kanun'un 85 inci maddesi kapsamında sürücü ve idarenin müteselsilen sorumlu olacağı, diğer taraftan karayolu dışında meydana gelecek kazalar 2918 sayılı Kanun kapsamında yer almadığından genel mevzuat hükümlerine göre işlem tesis edilebileceği değerlendirilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

Bakan a.
Genel Müdür